

Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Öğrencilerinin Benlik Saygıları ile Etkinlik Katılımları ve Memnuniyetleri Arasındaki İlişki

The Relationship Between Physiotherapy and Rehabilitation Students' Self-Esteem and Event Participation and Satisfaction

Hülya TUNA

ÖZ

Çalışmanın amacı fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü öğrencilerinin benlik saygıları ile karakteristik özellikleri, etkinlik katılımları ve memnuniyetleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Kesitsel olarak planlanan araştırmaya Dokuz Eylül Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksek Okulu'nun tüm sınıflarında okuyan toplam 673 öğrenciden ulaşılabilen ve gönüllü 421 öğrenci (%68.2 kadın, %31.6 erkek) dahil edilmiştir. Öğrencilerin demografik bilgileri kaydedilmiş; sosyal ve bilimsel etkinliklere, öğrenci kulüplerine katılma durumları belirlenmiş; akademik başarı, meslek seçimi, eğitim ve bölümde okumak açısından memnuniyetleri sorulmuştur. Öğrencilerin benlik saygıları, Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği - Kısa Formu ile belirlenmiştir. Öğrenciler 18-32 yaşları arasındaydı (ortanca=20 yıl, çeyrekler arası aralık 19/21). Öğrencilerin %86.5'inin benlik saygısı yüksek bulunmuştur. Cinsiyete ($p=0.361$) ve eğitim sınıflarına ($p=0.655$) göre karşılaştırıldığında öğrenci grupları arasında benlik saygısı açısından fark yoktu (sırasıyla $p=0.361$ ve $p=0.655$). Öğrencilerin bildirdiği ekonomik durumları ile benlik saygısı arasında pozitif yönde anlamlı zayıf korelasyon olduğu görülmüştür (Kendall's tau-b $r=0.080$, $p=0.044$). Benlik saygısı ile sosyal etkinlik (Kendall's tau-b $r=0.132$, $p=0.001$), bilimsel etkinlik (Kendall's tau-b $r=0.132$, $p=0.019$) ve kulüp (Kendall's tau-b $r=0.136$, $p=0.001$) katılımlarının istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde zayıf korelasyon gösterdiği bulunmuştur. Eğitimden ($p=0.001$), akademik başarısından ($p<0.001$), meslek seçiminden ($p=0.001$) ve bölümde okumaktan ($p<0.001$) memnun olan öğrencilerin benlik saygıları memnun olmayan öğrencilerden istatistiksel olarak anlamlı ölçüde daha yüksekti. Bu çalışmada öğrencilerin memnun olacakları mesleği seçmelerinin, üniversitelerin öğrencilerin memnuniyetlerini yüksek tutmalarının ve katılabilecekleri ideal çeşitlilikte etkinlik ve kulüp faaliyetlerini organize etmelerinin benlik saygılarının gelişmesi açısından önemli olabileceği kanısına varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Benlik kavramı, Memnuniyet, Öğrenciler, Sosyal katılım

ABSTRACT

The aim of this study was to examine the relationship between physiotherapy and rehabilitation students' self-esteem and their demographic characteristics, events participation, and satisfaction. In this cross-sectional study, 421 students (68.2% female, 31.6% male) who were accessible and volunteered among 673 students studying in different classes of Dokuz Eylül University School of Physical Therapy and Rehabilitation were included. The demographic characteristics of the students were written. Their participation in social and scientific events and student clubs was determined. Students' satisfaction in terms of academic success, choice of profession, education and studying in the department were asked. The self-esteem of the students was determined with the Coopersmith Self-Esteem Scale-Short Form. Students were aged between 18 and 32 years old (median = 20 years, interquartile range 19/21). 86.5% of students had high self-esteem. There was no difference in terms of self-esteem between the groups according to gender ($p=0.361$) and classes ($p=0.655$). It was seen that

Tuna H., (2021). Fizyoterapi ve rehabilitasyon öğrencilerinin benlik saygıları ile etkinlik katılımları ve memnuniyetleri arasındaki ilişki. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 11(3), 437-443. <https://doi.org/10.5961/jhes.2021.463>

Hülya TUNA (✉)

ORCID ID: 0000-0002-7093-7670

Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu, İzmir, Türkiye

Dokuz Eylül University, School of Physical Therapy and Rehabilitation, Izmir, Turkey

hulya.tuna@deu.edu.tr

Geliş Tarihi/Received : 12.02.2021

Kabul Tarihi/Accepted : 08.09.2021

there was a positive significant weak correlation between the economic status reported by the students and their self-esteem (Kendall's tau-b $r = 0.080$, $p=0.044$). Social events (Kendall's tau-b $r=0.132$, $p=0.001$), scientific events (Kendall's tau-b $r=0.132$, $p=0.019$) and student club participation (Kendall's tau-b $r=0.136$, $p=0.001$) were found to have a statistically significant positive weak correlation with self-esteem. The students who were satisfied with their education ($p<0.001$), academic success ($p<0.001$), career choice ($p=0.001$), and studying in the School of Physical Therapy and Rehabilitation ($p<0.001$) were found to have significantly higher self-esteem than the students who weren't satisfied. In this study, it was concluded that choosing the profession that students would be satisfied with, keeping students' satisfaction high, and organizing the ideal variety of activities and club activities that they can participate in may be important for the development of self-esteem.

Keywords: Self-concept, Satisfaction, Students, Social participation

GİRİŞ

Benlik saygısı geniş anlamda, bireylerin kendilerine değer vermesi olarak tanımlanır ve strese uyumun önemli bir göstergesi olarak kabul edilir. Bireylerin kendilerine saygı duyması, değer vermesi, kısıtlılıklarını bilip büyüüp gelişeceklerini beklemele-ri benlik saygısıyla ilgilidir (Edwards et al., 2010). Benlik saygısının düzeyi, bireyin iş/okuldaki beceri ve başarısını, stresle baş edebilme yetisini, arkadaşlık ve dostluk ilişkilerinin gelişimini, canlılık ve eğlenebilme düzeyini etkilemektedir (Ünsar & İşsever, 2003). Sağlık alanında meslek mensubu olacak bireylerin yüksek benlik saygısına sahip olmaları önemli bir gerekliliktir. Sağlıkla ilişkili mesleklerde yüksek benlik saygısının hem eğitim sürecinde hem de mesleğin gerekliliklerinde, hasta ile güçlü ve terapötik iletişimde önemli olduğu vurgulanmıştır (Edwards et al., 2010). Yoğun sınavların neden olduğu stres, uzun çalışma saatleri, başarı için baskı ve diğer birçok faktörün, sağlık alanındaki öğrencileri, daha yüksek depresyon görülmesi ile ilişkili olan benlik saygısında azalma gibi zihinsel sağlık sorunları yaşamaları için riskli duruma getirdiği görülmüştür. Bu sebeple düşük benlik saygısı sağlık bilimleri öğrenci grubunda yaygın olabilir. Buna ek olarak sosyal alanlarda öğrencilerin davranışlarını ve adaptasyonunu düzenleyen benlik saygısı akademik performansı da etkileyebilmektedir (González-Urbieta et al., 2019). Özellikle sağlıkla ilişkili bölüm okuyan öğrencilerin benlik saygılarının değerlendirilmesi, gerekli durumlarda olası risklerin önlenmesi açısından önemlidir.

Öğrenciler için üniversitelerde sunulan eğitim olanakları da seçtikleri meslekten memnun olmaları yönünden önemlidir. Buna ek olarak diğer sosyal olanaklar da ne kadar istenilen nitelik ve yeterlilikte gerçekleştirilebiliyorsa, üniversitelerin ve yükseköğretim kurumlarının tercih edilme düzeyi o derecede artmaktadır (Kaynar et al., 2006). Bu nedenle üniversitelerde strateji geliştirme ve kalite çalışmaları, öğrenci memnuniyetinde yoğunlaşmaktadır (Baykal et al., 2005; Kahraman et al., 2005; Görgeç & Bingöl, 2016). Eğitim-öğretimin kalitesi yanında üniversitelerin sağladığı sosyokültürel ve bilimsel olanaklar da öğrenciler için üniversiteleri tercih etmelerinde diğer bir faktördür. Öğrencilerde memnuniyet ve benlik saygısı arasında bir ilişki olduğu (Çivitci 2014); sosyal ve rekreatif etkinliklerin farklı bölümlerde okuyan üniversite öğrencilerinde benlik saygısını ve motivasyonunu etkilediği (Göktaş & Erol, 2018; Yiğit & Bayazıt, 2013) bilinmektedir. Literatüre bakıldığında benlik saygısı ile ilgili çalışmaların daha çok hemşirelik öğrencilerinde yoğunlaştığı görülmektedir (Baykal et al., 2005; Edwards et al., 2010; Karadağ et al., 2008; Kaynar et al., 2006).

Literatürde, fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü öğrencilerinde benlik saygıları ile bunu etkileyebilecek memnuniyet ve etkinlik katılımlarının ilişkisini inceleyen bir çalışma yoktur. Bu doğrultuda çalışmanın amacını fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü öğrencilerinin benlik saygıları ile bu öğrencilerin karakteristik özellikleri, bazı alanlardaki sosyal ve bilimsel etkinlik katılımları ve mesleki memnuniyetleri arasındaki ilişkiyi incelemek olmuştur.

YÖNTEM

Kesitsel olarak planlanan araştırma Dokuz Eylül Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksek Okulu'nda 2018-2019 öğretim yılı bahar döneminde yürütülmüştür. Çalışmaya Dokuz Eylül Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksek Okulu'nda kayıtlı Sınıf-1, Sınıf-2, Sınıf-3 ve Sınıf-4'te okuyan 673 öğrenci alındı. Yüz yüze ulaşılabilen ve gönüllü olan, yaşları 18-32 arasında değişen 421 birey dahil edilmiştir. Bu çalışma Helsinki Bildirgesi Prensipleri'ne uygun olarak yapılmış ve etik onayı Dokuz Eylül Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulundan alınmıştır (tarih: 13.02.2019, Karar no: 2019/03-39). Çalışmaya katılan öğrencilerden bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

Öğrencilerin karakteristik bilgileri (yaş, cinsiyet, beden kütle indeksi (BKİ), sınıf düzeyi, sosyo-ekonomik durumu) kaydedildikten sonra etkinliklere katılımları, memnuniyetleri ve benlik saygıları değerlendirilmiştir.

Öğrencilerin sosyal, bilimsel etkinliklere ve öğrenci kulüplerine katılma durumlarına yönelik sorulara evet, bazen ve hayır seçenekleri ile cevap vermeleri sağlanmıştır (Görgeç & Bingöl, 2016). Öğrencilerin memnuniyetleri, "akademik başarımdan memnunum", "meslek seçimimden memnunum", "eğitimden memnunum", "bölümde okumaktan memnunum" ifadelerinin karşısına, beşli likert ölçeğine göre kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum seçenekleri verilerek değerlendirilmiştir. Memnuniyet durumlarına göre öğrenci gruplarının oluşturulması için memnuniyetle ilgili ifadeler olumlu anlamda "kesinlikle katılıyorum" ve "katılıyorum" seçeneklerini belirten öğrenciler "evet" (memnun); diğer seçenekleri belirten öğrenciler "hayır" (memnun değil) grubuna dahil edilmiştir.

Öğrencilerin benlik saygıları, Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği'nin kısa formu ile değerlendirilmiştir. Stanley Coopersmith, kısaltılmış versiyonu, zaman sınırlı olduğunda kullanılmak

üzere 1981'de geliştirmiştir (Potard, 2017). Ölçekte "benim gibi" veya "benim gibi değil" şeklinde iki seçeneğin olduğu kişinin hayata bakış açısı, aile ilişkileri, sosyal ilişkileri ve dayanma gücü ile ilgili toplam 25 madde vardır. 1, 4, 5, 8, 9, 14, 19, 20 no' lu maddelere "Benim Gibi", 2, 3, 7, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 23, 24, 25 no' lu maddelere de "Benim Gibi Değil" cevaplandırıldığında, doğru kabul edilmektedir. Her doğru ifade "4", yanlış ifade "0" olarak puanlanmaktadır. Toplam puan 0 ila 100 arasındadır. Boş bırakıldığında ya da her iki seçenek işaretlendiğinde bu maddelere puan verilmemektedir. Ölçeğin uygulama süresi 10 dakikadır (Çankaya, 2007). Elli puan altı benlik saygısı düzeyi düşük anlamına gelmektedir (Karadağ et al., 2008). Ölçeğin Türkçe adaptasyon ve geçerlik- güvenilirlik çalışmasını Turan & Tufan (1987) yapmış, ölçeğin test tekrar test güvenilirliğini 0.65, iç tutarlılık katsayısını ise (cronbach alpha) 0.93 olarak belirlemişlerdir.

İstatistik Analiz

Yaş, beden kütle indeksi ve benlik saygısı değişkenlerinin normal dağılıma uygunluğu görsel (histogram ve olasılık grafikleri) ve analitik yöntemle (Kolmogorov-Smirnov testi) incelenmiştir. Verilerin sunumunda sosyodemografik özellikler ve diğer veriler için tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Tanımlayıcı analizler normal dağılmayan değişkenler için ortanca ve çeyrekler arası aralık değerleri ile sunulmuştur. Normal dağılmayan ya da ordinal olan değişkenler arası ilişkiler için korelasyon katsayıları ve istatistiksel anlamlılıklar Spearman testi; bağımsız iki grubun (düşük ve yüksek benlik saygısı olanlar) arasında farkın istatistiksel anlamlılığı Mann-Whitney U testi ile hesaplanmıştır. Öğrencilerin benlik saygılarının karşılaştırılabilmesi için memnuniyetlerine göre iki grup oluşturulmuştur. İki'den fazla grubun (1., 2., 3. ve 4. sınıflara göre ve bazen/evet/hayır olarak cevaplanan etkinlik katılımına göre) bağımsız değişkenle ilişkisine, gruplama değişkeninin ordinal olması nedeniyle, Kendall's tau-b testi ile bakılmıştır. İstatistiksel anlamlılık için tip-1 hata düzeyi %5 olarak kullanılmıştır (Hayran & Hayran, 2011). Elde edilen verilerin istatistiksel analizleri IBM SPSS Statistics 22.0 (SPSS Inc, Chicago, IL, ABD) kullanılarak yapılmıştır.

BULGULAR

Tüm sınıflarda okuyan öğrencilerin (n=673), %62.6'sı (n=421) çalışmaya gönüllü olarak katılmıştır. Öğrencilerin yaş, cinsiyet ve BKİ bilgileri diğer sosyodemografik özellikler ile beraber Tablo 1'de verilmiştir.

Çalışmada öğrencilerin %86.5'inin benlik saygıları yüksek (50 puanın üzerinde) bulunmuştur. Cinsiyetlere göre bakıldığında kadın (ortanca, çeyrekler arası aralık=76(60/84); en az-en çok=12-100 puan) ve erkek (ortanca, çeyrekler arası aralık =72(60/84); en az-en çok=20-100 puan) öğrencilerin benlik saygıları yüksekti ve iki cinsiyet arasında benlik saygısı açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır (MWU=18032.00, p=0.361). Korelasyon matrisine bakıldığında benlik saygısının yaş ve BKİ ile istatistiksel olarak anlamlı ilişkisi bulunmamıştır (yaş*benlik saygısı Spearman r=0.021 p=0.670, BKİ*benlik saygısı Spearman r=-0.074 p=0.127).

Tablo 2'de eğitim sınıflarına göre benlik saygılarının karşılaştırılması gösterilmektedir. Sınıflara göre bakıldığında en yüksek

benlik saygısına son sınıf öğrencilerinin sahip olduğu görülmüştür. İstatistiksel olarak öğrencilerin bulunduğu sınıfların benlik saygısı ile ilişkisi bulunmamıştır (Kendall's tau-b r=0.170, p=0.655).

Öğrencilerin algıladıkları ekonomik duruma göre benlik saygılarının karşılaştırılması Tablo 3'de sunulmuştur. Gelirini gide-rinden fazla bildiren öğrencilerin benlik saygısının en yüksek düzeyde olduğu, öğrencilerin bildirdiği ekonomik durumlarının benlik saygısı ile pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı düzey-

Tablo 1: Öğrencilerin Sosyodemografik Özellikleri ve Benlik Saygıları

Sosyodemografik Özellikleri ve Benlik Saygıları (n=421)	Sonuç	n (%)
Yaş [Yıl, ortanca (çeyrekler arası aralık)]	20 (19/21)	
BKİ* [kg/m ² , ortanca (çeyrekler arası aralık)]	21.50 (21.03/23.78)	
Benlik saygısı (puan ortanca (çeyrekler arası aralık))	76 (60/84)	
Cinsiyet Dağılımı	Kadın Erkek	287 (68.2) 133 (31.6)
Kardeş Sayısı	Tek Çocuk 1-2 Kardeş 3-4 Kardeş 5 ve Üzeri	27 (6.4) 307 (72.9) 68 (16.1) 19 (3.5)
Aile Yerleşimi	İzmir'de İzmir Dışında	102 (75.8) 319 (24.2)
Yaşadığı Yer	Büyükşehir il İlçe Köy	174 (41.3) 83 (19.7) 129 (30.6) 35 (8.3)
Kaldığı Yer	Yurtta Arkadaşlarıyla Ailesiyle Evde Yalnız Akrabalarıyla Diğer	216 (51.3) 103 (24.5) 82 (19.5) 13 (3.1) 5 (1.2) 2
Eğitim	Anne Eğitim	Baba Eğitim
<i>Okur-Yazar Değil</i>	3 (0.7)	-
<i>Okuryazar</i>	20 (4.8)	10 (2.4)
<i>İlkokul</i>	179 (42.5)	111 (26.4)
<i>Ortaokul</i>	54 (12.8)	40 (9.5)
<i>Lise</i>	106 (25.2)	124 (29.5)
<i>Üniversite</i>	46 (10.9)	115 (27.3)
<i>Yüksek</i>	0 (0.0)	4 (0.9)

BKİ: Beden kütle indeksi.

de zayıf korelasyon gösterdiği bulunmuştur (Kendall's tau-b $r=0.080$, $p=0.044$).

Öğrencilerin etkinliklere katılımlarına göre benlik saygılarının karşılaştırılması Tablo 4'te gösterilmiştir. Öğrencilerin benlik saygıları ile etkinlik katılımlarının (hayır, bazen, evet) ilişkisi incelendiğinde sosyal etkinlik (Kendall's tau-b $r=0.132$, $p=0.001$), bilimsel etkinlik (Kendall's tau-b $r=0.132$, $p=0.019$) ve öğrenci kulüp (Kendall's tau-b $r=0.136$, $p=0.001$) katılımlarının benlik saygısı ile istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı düzeyde zayıf korelasyon gösterdiği bulunmuştur.

Öğrencilerin eğitimden, akademik başarılarından, meslek seçimlerinden, bölümü okumaktan memnuniyetlerinin sorulduğu beşli likert tipi sorulara verdikleri cevapların yüzde dağılımları Tablo 5'te verilmiştir.

Eğitimden, akademik başarısından, meslek seçiminden ve bölümde okumaktan memnun olan öğrencilerin benlik saygıları memnun olmayan öğrencilerden anlamlı ölçüde daha yüksek bulunmuştur (sırasıyla MWU 16733.00, $p<0.001$;

MWU=13529.50, $p=0.001$; MWU=17768.00, $p<0.001$; MWU=16339.50, $p=0.001$) (Tablo 6).

TARTIŞMA

Bu çalışmada fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü öğrencilerinin benlik saygıları ile bu öğrencilerin karakteristik özellikleri, etkinlik (sosyal, bilimsel, kulüp) katılımları ve memnuniyetleri arasındaki ilişki incelenmiştir.

Fizyoterapi öğrencilerinde benlik saygısı ile ilgili yapılan yeni bir çalışmada bu çalışmaya paralel olarak benlik saygısı yüksek, cinsiyetin ve sınıfın benlik saygısını etkilemediği bulunmuştur (Yazıcı & Terzioğlu, 2019). Yazıcı ve Terzioğlu (2019) yaptıkları çalışmada anlamlı fark olmasa da 2. ve 3. sınıfların benlik saygısının görece daha düşük olduğunu belirtmiştir. Bu çalışmada ise 1. ve 3. sınıfların benlik saygısı görece daha düşüktü. Birinci sınıfların bölümdeki ilk senelerinin olması; 3. sınıfın ise fizyoterapi ve rehabilitasyon eğitim programında, diğer sınıflara göre daha ağır içeriklere sahip mesleki dersler yönünden yoğun olması benlik saygısını olumsuz etkileyebilecek stres gibi

Tablo 2: Öğrencilerin Eğitim Sınıflarına Göre Benlik Saygılarının Karşılaştırılması

Sınıflar	Öğrenci Sayısı n (%)	Benlik saygısı Ortanca (çeyrekler arası aralık)	Kendall's tau-b	
			r	p
1.Sınıf	101 (24.0)	72 (64/84)	0.170	0.655
2.Sınıf	92 (21.9)	74 (56/84)		
3.Sınıf	92 (21.9)	72 (60/80)		
4.Sınıf	136 (32.3)	76 (60/84)		

Tablo 3: Öğrencilerin Ekonomik Durumlarına Göre Benlik Saygılarının Karşılaştırılması

Ekonomik Durum	Öğrenci Sayısı n (%)	Benlik saygısı Ortanca (çeyrekler arası aralık)	Kendall's tau-b	
			r	p
Gider gelirden fazla	65 (15.5)	72 (58/80)	0.080	0.044*
Gelir gideri karşılıyor	298 (70.8)	72 (60/84)		
Gelir giderden fazla	58 (13.8)	76 (64/92)		

* $p<0.05$.

Tablo 4: Öğrencilerin Sosyal, Bilimsel Etkinlik ve Kulüp Katılımlarına Göre Benlik Saygılarının Karşılaştırılması

		Öğrenci Sayısı n (%)	Benlik Saygısı Ortanca (çeyrekler arası aralık)	Kendall's tau-b	
				r	p
Sosyal etkinlik katılım	Hayır	68 (16.2)	72 (56/80)	0.132	0.001*
	Bazen	241 (57.2)	72 (60/84)		
	Evet	112 (26.6)	76 (68/88)		
Bilimsel etkinlik katılımı	Hayır	169 (41.1)	72 (60/80)	0.132	0.019*
	Bazen	211 (50.1)	76 (60/84)		
	Evet	41 (9.7)	76 (70/84)		
Öğrenci kulüplerine katılım	Hayır	179 (42.5)	72 (60/84)	0.136	0.001*
	Bazen	139 (33.0)	76 (64-84)		
	Evet	103 (24.5)	76 (68/88)		

* $p<0.05$.

Tablo 5: Öğrencilerin Eğitimden, Akademik Başarılarından, Meslek Seçimlerinden, Bölümü Okumaktan Memnuniyetlerine Göre Yüzde Dağılımları

	Kesinlikle Katılmıyorum n (%)	Katılmıyorum n (%)	Kararsızım n (%)	Katılıyorum n (%)	Kesinlikle Katılıyorum n (%)	Memnuniyet Puanı Ortanca (çeyrekler arası aralık)
Eğitimden memnunum	14 (3.3)	44 (10.5)	103 (24.5)	185 (43.9)	75 (17.8)	4 (3/4)
Akademik başarımdan memnunum	20 (4.8)	49 (11.6)	169 (40.1)	141 (33.5)	42 (10.0)	3 (3/4)
Meslek seçimimden memnunum	28 (6.7)	39 (9.3)	128 (30.4)	148 (35.2)	78 (18.5)	4 (3/4)
Bölümü okumaktan memnunum	20 (4.8)	32 (7.6)	123 (29.2)	169 (40.1)	77 (18.3)	4 (3/4)

Tablo 6: Öğrencilerin Memnuniyetlerine Göre Benlik Saygılarının Karşılaştırılması

		Öğrenci Sayısı n (%)	Benlik Saygısı Ortanca (çeyrekler arası aralık)	MWU	p
Eğitimden memnunum	Evet	260 (61.8)	76 (64/88)	16733.00	0.001*
	Hayır	161 (38.2)	72 (56/80)		
Akademik başarımdan memnunum	Evet	183 (43.5)	80 (68/88)	13529.50	p<0.001*
	Hayır	238 (56.5)	72 (56/80)		
Meslek seçimimden memnunum	Evet	226 (53.9)	76 (64/88)	17768.00	0.001*
	Hayır	195 (46.1)	72 (60/80)		
Bölümü okumaktan memnunum	Evet	246 (58.4)	76 (64/88)	16339.50	0.000*
	Hayır	175 (41.6)	72 (60/80)		

MNU: Mann-Whitney U, *p<0.05.

faktörlerin oluşmasında rol oynamış olabilir. Son sınıfların ise görece daha yüksek benlik saygısına sahip olmalarının nedeni öğrencilerin hastayla birebir iletişime geçerek mesleki becerilerini uygulayarak özgüvenlerinin artması olabilir. Öğrencilerin uygulama yaptıkları yerlerin koşulları dahilinde gözetmeniyle ilişkisi, aldığı sorumluluklar, doyum vb. durumlar öğrencinin benlik saygısını etkileyebilir. Hemşirelik öğrencilerinde longitudinal yapılan bir çalışmada ise eğitimin sonunda benlik saygısının en düşük seviyede olduğu bildirilmiştir (Edwards et al., 2010). Akademik yıl boyunca öğrencilerin psikolojik iyilik hallerinde değişiklik olabileceğinden bu çalışmadaki gibi kesitsel planlanan çalışmalarda sonuçlar farklı çıkabilir.

Literatüre bakıldığında Ghourbanpour ve ark. (2016) çalışmalarında, bu çalışmaya benzer şekilde fizyoterapi öğrencilerinde yaş ile benlik saygısı arasında ilişki olmadığını göstermiştir. Bunun nedeni benlik saygısını etkileyebilecek pek çok faktörün varlığı olabilir. Bu faktörlerden bir diğeri BKİ'dir. Obezlerin (Hamurcu et al., 2015), yüksek BKİ ve kötü beden algısına sahip olanların (ALAhmari et al., 2019) daha düşük benlik saygısına sahip olduğu literatürde gösterilmiştir. Diğer bir çalışmada beden ağırlığının önemli olduğunu düşünen ve BKİ yüksek olan öğrencilerin benlik saygıları düşük çıkmış ancak beden imajı ile ilgili olumlu düşünen öğrencilerin benlik saygıları daha iyi bulunmuştur (Kim et al., 2013). Bu çalışmada beden kütle indeksi ile benlik saygısı arasında anlamlı ilişki bulunmamasının nedeninin öğrencilerin BKİ'leri açısından normal sınırlarda

olması ve BKİ'lerinin çeşitlilik göstermemesi olabilir. Bununla birlikte daha iyi yorum yapabilmek için beden kütle indeksinin benlik saygısı ile ilişkisini inceleyen çalışmaların beden imaj algısını da değerlendirmeleri uygun olacaktır.

Bu çalışmada öğrencilerin benlik saygıları ekonomik durumlarıyla ilişkililiydi ve en yüksek benlik saygısına, gelirini giderinden yüksek bildiren öğrenciler sahipti. Yazıcı ve ark. (2019) çalışmalarında ekonomik açıdan orta ve yüksek düzeydeki öğrenci grupları arasında benlik saygısını karşılaştırdıklarında gruplar arasında fark bulmamıştır. İki çalışma sonucunun paralellik göstermemesi çalışmalarda grup sayılarının ve ekonomik sınıflandırmanın farklı olmasından kaynaklanabilir. Üniversite öğrencilerinde yüksek ekonomik gelirin yüksek benlik saygısı ile ilişkili olduğunu bildiren çalışmalara literatürde rastlanmaktadır (Karadağ et al., 2008; Ghourbanpour et al., 2016; Yazıcı & Terzioğlu, 2019; ul Haq, 2016). Üniversite öğrencilerinin benlik saygısını inceleyen çalışmalarda sosyokültürel farklılıklardan kaynaklanan pek çok durumun benlik saygısını etkilediği gösterilmiştir. Türkiye'de hem hemşirelik hem de fizyoterapi öğrencilerinde yapılan bir çalışmada erkek öğrencilerin benlik saygısı yüksek çıkmıştır (Güçlü et al., 2015). Ghourbanpour ve ark. (2016) ise çalışmalarında kadın fizyoterapi öğrencilerinin öz saygısının anlamlı ölçüde daha yüksek olduğunu bildirmişlerdir. Gelecek çalışmalar aynı öğrencinin farklı sınıflara geldiğinde görüşlerindeki değişimleri ve de her sınıf için kadın ve erkek farklılıkları ayrı ayrı incelediğinde farklı sonuçlar elde edebilir.

Bu çalışmada kadınların benlik saygısı görece daha yüksekken cinsiyetler arasında anlamlı fark çıkmaması coğrafyaya göre değişkenlik gösteren sosyoekonomik koşullar, sosyokültürel bakış açısı, öğrencinin yaşadığı toplumdaki fizyoterapist imajı ve benlik saygısını etkileyebilecek diğer olası faktörlerden kaynaklanabilir. Düzenli beslenme, kendi beden imajını beğenme, istediği bölümde okuma, alkol kullanımı, fiziksel aktivite katılımı da benlik saygısını etkileyebilmektedir (Güçlü et al., 2015; Kim et al., 2013; Arsandaux et al., 2020).

Literatüre bakıldığında sadece fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü öğrencilerinin benlik saygılarının etkinlik katılımları ile ilişkisini inceleyen bir çalışma bulunmamaktadır. Sosyal, bilimsel etkinliklere ve kulüplere katılım bu çalışmadaki üniversite öğrencilerinde olumlu yönde benlik saygısı ile ilişkilidir. Yiğiter ve ark. (2013) farklı bölümlerden üniversite öğrencilerinde yaptığı çalışmalarında sosyal, sanatsal ve sportif rekreatif etkinlikleri sorgulamış ve rekreatif etkinliklerin benlik saygısı üzerine olumlu etkisi olduğunu bildirmiştir. Literatürde ayrıca spora katılımın da benlik saygısı ile pozitif ilişkisi gösterilmiştir (Ouyang et al., 2020). Bu çalışmada etkinliklere katılan fizyoterapi öğrencilerinin benlik saygıları literatüre benzer şekilde daha yüksekti. Gelecek çalışmalar fizyoterapi bölümündeki öğrencilerin benlik saygısı ile farklı türlerdeki rekreatif faaliyetler arasındaki ilişkiyi inceleyerek benlik saygısında en etkili olan faaliyeti bulmada yoğunlaşabilir. Düşük benlik saygısı özgüveninde de yetersizliğe neden olabilir ve insanlar çeşitli kaygılardan dolayı sosyal ortamlara girmekte isteksizlik yaşayabilir. Çeşitli alanlardaki etkinliklere katılmamak var olan düşük benlik saygısını daha da kötüleştirebilir. Üniversitelerde öğrenci kulüpleri gibi olanaklar etkin olarak kullanılarak öğrencilerin sosyalleşmesi, öz güvenlerinin gelişmesi ve sonuçta benlik saygılarının yükselmesi sağlanabilir. Benlik saygısının artırılmasında sosyal destek, koruyucu faktörler arasındadır ve bu nedenle her öğrencinin katılabileceği sosyal etkinliklerin düzenlenmesi önerilmektedir (Erdoğdu et al., 2018; Traş & Aydın 2019)

Literatürde, okudukları üniversiteden genel olarak yüksek memnuniyet duyan öğrencilerin benlik saygısının da yüksek olduğu bildirilmiştir (Çivitci 2014). Fizyoterapi son sınıf öğrencilerinin memnuniyet düzeyinin araştırıldığı güncel bir çalışmada öğrencilerin memnuniyet düzeyleri, eğitim programının içeriği, stajların etkinliği ve genel memnuniyet kategorilerinde en yüksek; fiziksel ortam, araç-gereç yeterliliği ve sınav kategorilerinde ise en düşük olarak bulunmuştur (Erden et al., 2017). Bölümümüzde meslek seçiminden, bölümden ve eğitimden memnun olan öğrenci sayısı memnun olmayanlardan daha yüksekken, akademik başarı memnuniyetinde aksi bir durum gözlenmiştir. Bununla birlikte eğitimden, akademik başarısından, meslek seçiminden ve bölümde okumaktan memnun olan öğrencilerin benlik saygıları memnun olmayan öğrencilerden anlamlı ölçüde daha yüksek bulundu. Literatürde memnuniyet ve benlik saygısı arasındaki ilişkiyi tüm bölümlerdeki üniversite öğrencilerinde araştırılan bir çalışmaya bakıldığında yaşantıdan memnun olmanın benlik saygısı üzerinde önemli etkisi olduğu görülmüştür (Altıok et al., 2010). Literatüre bakıldığında öğrenci memnuniyetlerinin değerlendirilmesinde bir standart olmadığı ve farklı parametrelerin ele alındığı görülmektedir. Bu

alandaki geçerli ve güvenilir ölçüklerin geliştirilmesi ve kullanılması ihtiyacı vardır.

Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Benlik saygısı, memnuniyet ve etkinlik katılımı dışında eğitim süreci boyunca pek çok faktörden etkilenebileceği için kesitsel bir çalışma planlamak yetersiz kalmış olabilir. Çalışmanın sadece bir üniversitenin fizyoterapi öğrencilerinde yapılması, sonuçların tüm fizyoterapi öğrencileri için genellenmesini sınırlandırmaktadır. Çalışmada araştırılan parametreler devlet ve vakıf üniversitelerinde farklı faktörlerden etkilenebileceği için gelecekte yapılacak çalışmaların bu faktörü de göz önünde tutması önerilebilir. Bu çalışmada değerlendirilen parametreler kendini rapor etme yöntemiyle değerlendirildiği için sonuçlarda öğrencilerin kişisel algısı etkili olmuş, bu da özellikle akademik başarı memnuniyeti olmak üzere diğer sonuçları etkilemiş olabilir. Akademik başarıda öğrencilerin not ortalaması gibi objektif bir verinin de kullanılması gelecek çalışmalar için önerilebilir.

SONUÇLAR

Benlik saygısı bu çalışmada cinsiyet, yaş, BKİ ve sınıfa göre anlamlı bir değişiklik göstermemiştir. Öğrencilerin benlik saygısı ile ekonomik durumları, etkinlik katılımları ve memnuniyetlerinin aynı yönde ilişkili olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmada öğrencilerin memnun olacakları mesleği seçmelerinin, üniversitelerin öğrencilerin memnuniyetlerini yüksek tutmalarının ve katılabilecekleri ideal çeşitlilikte etkinlik ve kulüp faaliyetlerini organize etmelerinin benlik saygılarının gelişmesi açısından önemli olabileceği kanısına varılmıştır.

KAYNAKLAR

- ALAhmari, T., Alomar, A. Z., ALBeeybe, J., Asiri, N., ALAjaji, R., ALMasoud, R., & Al-Hazzaa, H. M. (2019). Associations of self-esteem with body mass index and body image among Saudi college-age females. *Eating and Weight Disorders-Studies on Anorexia, Bulimia and Obesity*, 24(6), 1199-1207.
- Altıok, H.Ö., Ek, N., & Koruklu, N. (2010). Investigating the variables that related with self esteem of the university students. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 99-120.
- Arsandaux, J., Montagni, I., Macalli, M., Bouteloup, V., Tzourio, C., & Galéra, C. (2020). Health risk behaviors and self-esteem among college students: Systematic review of quantitative studies. *International Journal of Behavioral Medicine*, 27, 142-159.
- Baykal, U., Sökmen, S., Korkmaz, S., & Akgün, E. (2005). Determining student satisfaction in a nursing college. *Nurse Education Today*, 25(4), 255-262.
- Çankaya, B. (2007). Lise I. ve II. sınıf öğrencilerinin algılanan benlik saygısının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çivitci, A. (2014). Positive affection and self esteem in college students: The moderating role of college satisfaction and college belonging. *Journal of Higher Education*, 4(2), 102-109.
- Edwards, D., Burnard, P., Bennett, K., & Hebden, U. (2010). A longitudinal study of stress and self-esteem in student nurses. *Nurse Education Today*, 30(1), 78-84.

- Erden, A., Cavlak, U., & Turhan, K. (2017). Level of satisfaction with physiotherapy education in Turkey. *Turkish Journal of Physiotherapy and Rehabilitation*, 28(2), 73-85.
- Erdoğdu, M., Koçyiđit, M., Çınar, M., & Uyar, M. (2018). Examination of the relationship between self-esteem and socialization levels of university students participating in recreational activities in the context of interpersonal communication. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 47, 507-523.
- Ghourbanpour, A., Talebi, G., & Taghipour, M. (2016). Relationship between self-esteem and academic progress in physiotherapy students at Babol University of Medical Sciences. *Biannual Journal of Medical Education Development Center. Babol University of Medical Sciences*, 4(2), 34-39.
- González-Urbieta, I., Almirón, M., & Torales, J. (2019). Are we doing enough to address self-esteem issues in medical and other health sciences students? *Medicina Clínica y Social*, 3(1), 2-3.
- Göktaş, K.H., & Erol, S. (2018). Üniversite öğrencilerinin motivasyonunda sosyal etkinliklerin önemi. *Itobiad: Journal of the Human & Social Science Researches*, 7(3), 1592-1611.
- Görgeç, Ö., & Bingöl, G. (2016). Investigation of the level of satisfaction of Amasya University Health School students. *Balikesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(3), 116-22.
- Güçlü, S., Taşpınar, F., & Taşpınar, B. (2015). Determination of effecting factors self-esteem and self-efficacy levels of school of health students. *Journal of Higher Education*, 5(1), 26-34.
- Hamurcu, P., Öner, C., Telatar, B., & Yeşildağ, Ş. (2015). Obezitenin benlik saygısı ve beden algısı üzerine etkisi. *Türkiye Aile Hekimliği Dergisi*, 19(3), 122-29.
- Hayran, M., & Hayran, M. (2011). Sağlık araştırmaları için temel istatistik. Ankara:Omega Araştırma.
- Kahraman, T., Saraç, D.C., & Kaya, D.Ö. (2018). Comparison of expectations and satisfaction levels of physiotherapy and rehabilitation students at the beginning and end of the undergraduate education. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3(1), 15-22.
- Karadağ, G., Güner, İ., Çuhadar, D., & Uçan, Ö. (2008). Self esteem at the Gaziantep University Health School of Nursing students. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 3(7), 29-42.
- Kaynar, A., Şahin, A., Bayrak, D., Karakoç, G., Ülke, F., & Öztürk, H. (2006). Satisfaction level of nursing students in KTU Trabzon Health School. *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10(3), 12-19.
- Kim, E.A., Lee, G.C., Bae, W.S., & Kim, C.H. (2013). A study on the relationship between image of physiotherapist and self-esteem of physiotherapy students. *Journal of The Korean Society of Physical Medicine*, 8(1), 19-27.
- Mendelson, M. J., Mendelson, B. K., & Andrews, J. (2000). Self-esteem, body esteem, and body-mass in late adolescence: Is a competence× importance model needed?. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 21(3), 249-266.
- Ouyang, Y., Wang, K., Zhang, R.T., Peng, L., Song, G., & Luo, J. (2020). The influence of sports participation on body image, self-efficacy and self-esteem in college students. *Frontiers in Psychology*, doi: 10.3389/fpsyg.2019.03039
- Potard, C. (2017) Self-Esteem Inventory (Coopersmith). In: Zeigler-Hill V., Shackelford T. (eds) *Encyclopedia of Personality and Individual Differences*. Cham: Springer International Publishing, pp.1-3. https://doi.org/10.1007/978-3-319-28099-8_81-1
- Taş, Z., & Aydın, E. (2019). Examining the relation between university students' self-esteem and resilience. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 71-78.
- Turan, N., Tufan, B. (1987). Coopersmith benlik saygısı envanterinin geçerlilik-güvenilirlik çalışması. 23.Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Bildirileri. İstanbul, 816-817.
- ul Haq, M.A. (2016). Association between socio-demographic background and self-esteem of university students. *Psychiatric Quarterly*, 87(4), 755-762.
- Ünsar, S., & İşsever, H. (2003). Investigation of factors affecting self-esteem of Trakya University Health Services Vocational College students. *Hemşirelik Forumu*, 6(1), 7-11.
- Yazıcı, M., & Terzioğlu C (2019). An investigation of self esteem, assertiveness and empathy levels in physiotherapy and rehabilitation students. *Journal of Exercise Rehabilitation*, 6(3), 171-179.
- Yiğiter, K., & Bayazıt, B. (2013). Impact of the recreational physical activities on university students' problem-solving skills and self-esteem in Turkey. *European Online Journal of Natural and Social Sciences*. 2013;2(3):424-29.